

écherett 1883 máj 4.

A NAGYBÁNYAI REFORM. EGYHÁZMEGYE

1883. január 8-án

SÁRKÖZÖN TARTATOTT KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

*Bencsik István esperes és Ujfalussy Miklós eggházmegyei gondnok
elnöklete alatt*

Jelenvoltak: egyházi részről Ferenczy Károly, Balogh István, Soltész János főjegyző, Gulyás Lajos tanácsbírák, Szél György aljegyző, világi részről Lajos György, Nagy Béla, Császy Bálint, Szeőke Barna tanácsbírák. Bodnár János, Bartha Mór, Fekete Pál, Szikszai János, Gál Péter, Szabó József, Dobos József, Bartók Károly, Balajthy Károly, Szabó Lőrincz, Hajdu Albert, Hajdu Zsigmond, Cserepes Gerzon, Sátor Dávid, Biki Ferencz lelkészek, Nagy László, Gecsei István, Török Beniamin tanítók, Böszörményi László, Böszörményi Zsigmond, Barazsu Péter, Vajda István, Tóth Károly képviselők és több hallgatók.

Esperes ur áldást kérve Istentől a már törvényesen egygyé lett magyar ev. ref. egyház jövőjére, majd beszédében hivatkozva egyházmegyénk zsinati képviselőjére, előadja, hogy míg ő csak porszemeket vihetett egyházalkotmányunk s törvényeink épületéhez, addig egyházmegyei gondnok ur ő méltósága vallásos buzgóságának és tapasztalatainak gazdag tárházából köveket hordott ahoz. Az új év eljöttével áldást kívánva az egyházmegyére, egyházakra s jelenlevőkre, továbbá jelezve, hogy a jelen gyűlésnek feladata főként az egyházkerületnek az új törvények életbeléptetésére kiadott utasításának végrehajtása, — s üdvözölve egyházmegyei gondnok ő méltóságát, — a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

Ezután egyházmegyei gondok ur azon óhajtságának ad kifejezést, vajha magyar ref, egyházunk szenvedése, mely az osztrák uralom három százados multján végig vonult, a magyar alkotmányos kormány alatt teljesen megszűnnék, s reményét fejezi ki az iránt, hogy ezután jogos kíváncsaink inkább meg fognak hallgattatni, s kérelmünk méltányosabban fog teljesíttetni. Nem hagyhatja megemlítés nélkül, hogy zsinati új törvényeinkből igen fontos rész. az iskolaügyi hiányzik, minek főokául azt jelzi, hogy az országos középiskolai törvények most vannak beterjesztve az országgyűlésre, s míg azok ott elintézve nem lesznek, nem volt semmi remény a ref. zsinati iskolai törvények szentesítéséhez; de határozott ígéretet tehet és tesz arról, hogy ezen törvények szellemétől sem egyházunk, sem ő nem fog eltérni akkor sem, midőn a királyi legfelsőbb leiratban reménybe helyezett ismételt felterjesztés megtörténhetik. Most Istenhez azért fohászkodik, hogy jótekonny gondoskodását terjessze ki egyházmegyéinkre, egyházainkra, a tisztikarra és esperes urra.

1. Márton Bálint világi és Celder Márton egyházi tanácsbíró uraktól azon értesítés jött, hogy betegségek miatt gyűlésünkről kényszerülnek elmaradni.

Közsajnálattal vétetik tudomásul.

2. Esperes ur előadja, hogy a mult évi november 27-én tartott egyházkerületi gyűlés által kiadott utasítás alapján, egyes egyházaknak az új presbyteriumok megalakítását körlevélileg záros határidő alatt rendelte meg, s felhívta a lelkészeket, hogy ennek végrehajtásáról, a mai napig hozzá multhatatlanul jelentést küldjenek, egyzersmind a névtári adatokat is az eddigi alakban terjesszék be. Azomban e jelentések több egyházakból elmaradtak, ennél fogva óhajtaná, hogy az egyházmegyei gyűlés hasonló mulasztásoknak erélyes rendszabállyal venné elejét.

Tekintve, hogy a hivatali rend és pontosság minden lelkésznek feltétlen kötelessége, s a hanyagság e téren a közigazgatás menetét gátolja; innen folyólag a jelentéssel mai napig elmaradtak ezuttal 2—2 frt fizetésében elmarasztaltatnak, ezutánra pedig minden jelentéstételi mulasztás 5 frttal büntetetik, és e bírság alá fognak esni már mindazok, a kik a fentebbi esperesi rendeletnek jelen végzés vételétől számított 10 nap alatt eleget nem tesznek.

3. Felvétellett és olvastatott az egyházkerületi „Utasítás.”

Az egyes egyházakra vonatkozó részek alkalmazása minden gyülekezetnek kötelességébe tétetik, melyekről az egyházaknak megküldött utasításból értesülést vehetnek; az egyházmegyére vonatkozó intézkedések pedig a következő számok alatt tárgyaltnak.

4. A zsinati új törvények szerint a mint az a 22. §-ban meg van állapítva a rendes tanítók a presbyterium hivatalos tagjainak tekintetnek.

Egyházmegyénk ezen jogterjesztést méltányosnak ismeri el, de másfelől épen azért elvárja a tanítói testülettől, hogy annak minden tagja a nevelés és tanítás terén ezután még buzgóbban fog eljárni, az egyháziasságot és hazafiságot helyes irányban terjesztendi.

5. Az utasításban fel vannak híva az egyes egyházmegyék, hogy az egyházmegyei tanácsbírák számára nézve nyilatkozzanak, elegendőnek tartják-e a mostani számot, vagy növelni óhajtják?

Közgyűlésünk egyházmegyénkben 5 egyház és 5 világi tanácsbírák alkalmazását ezutánra is elegendőnek határozza.

6. Olvastatott az utasításból az egyházkerületi gyűlésnek azon intézkedése, mellyel a debreczeni egyház főgondnokának az egyházmegyei gondnokokkal egyenlő joga ott továbbra is meghagyatott.

Minthogy zsinati törvényeinkben az egyházkerületet s egyházkerületi gyűléseket alkotó elemek között (45—54. §.) a debreczeni egyháznak a tiszántuli egyházkerülettel szemben elfoglalt álláspontja különlegességéről megjegyzés alakjában sem tétetik említés, szervezeti elveink szerint pedig egyházkerületi gyűlés maga magát ki nem egészítheti, — legkevésbé sem kifogásolva az egyházkerületi határozat lényegét — az a körül tanusított eljárási módot nem tarthatja egyházmegyei gyűlésünk alkotmányos törvényeinkkel megegyeztetetőknek: ugyanazért kötelességének tartja azon óhajlásának kifejezést adni, hogy e tárgy a legközelebb összeülendő zsinatra, mint illetékes helyre, ellátás és törvénybe iktatás végett terjesztessék fel.

7. Az egyházmegyei képviselők választásának időtartama meghatározandó lévén:

Az eddigi gyakorlat, illetőleg határozat szerinti 3 év ezutánra is maghagyatik.

8. Az 53. §. d) pontja értelmében a lelkeszképességi és tanítóképeségi vizsgákhoz az egyházmegyék kinevezhetvén saját küldötteiket, felhivatnak ezen joguk gyakorlására.

Egyházmegyénk képviselétével esperes ur a hivatolt vizsgákhoz minden alkalomra megbizatik.

9. A 60. §. értelmében minden egyházkerület konventi küldötteinek napidijairól és uti költségeiről ön maga tartozván gondoskodni, hogy ezen egyetemes tanügyi bizottság tagjainak költségei és kiadásai fedezhetők legyenek, az agentialis pénztárhoz az 1883. évtől

kezdvé minden lélek után 1 krajczár lesz kivetendő, e szerint egyházmegyénkre évenként 200 frt esik.

Ugy ezen szükséglet fedezése, mint az agentialis pénztár eddig egyházmegyei czélra fordíthatott 45 frtnyi részletének kipótólása újabb teher elosztást igényelvén: egyházmegyei pénztárnok utasíttatik, hogy a szükséges összeget, az egyes egyházakon népességi arányban ossza el és vegye be.

10. A 112. §. szerint a pœnitentialis hét vasárnapján a 3-ad-szori hirdetés a sürgös eseteket kivéve nem engedtetik meg. Hogy melyek legyenek azon sürgös esetek, azoknak megítélése a lelkipásztorok bölcsességére bízatik, valamint az esketésnek a tiltott napokon való végrehajtásánál is a sürgösségi minőséget az illető lelkész bírálhatja el.

Ez intézkedésben nem nyughatik meg közgyűlésünk, a mennyiben míg egyrészről a lelkészi önkénynek tért nyit, addig más részről a határozott és lelkiismeretes lelkészt sok zaklatásnak és kellemetlenségnek teheti ki a felek részéről: ennél fogva a sürgösségi eseteknek törvény általi részletes meghatározását szükségesnek tartja.

11. A 118. §. értelmében a más életpályára lépett, vagy hivataluktól felfüggesztett lelkészek okleveleit az illető egyházmegyei hatóság érvénytelennek köteles nyilvánítani.

Tudomásunk szerint egyházmegyénkből három lelkész mondott le hivataláról, u. m. Muhi Elek, Papp Ferencz és Veres Zsigmond urak; minthogy azonban arról, hogy más életpályát választottak-e biztos értesülésünk nincs, — nevezettek esperes ur által felhivandók arra nézve, hogy lelkészi jellegöknek megtartásáról nyilatkozatot adjanak.

12. A törvény 44 §-a értelmében az egyházmegyei közgyűlés maga alkotja meg tanácskozási szabályait és ügyrendét:

E törvény végrehajtása szempontjából az egyházmegyei tanácskozások szabályainak elkészítésével esperes ur elnöklete alatt Soltész János, Gulyás Lajos, Lajos György és Nagy Béla urak bizattak meg.

13. Az utasításban elrendeltetik, hogy az előfordulható lelkész választási esetek az átmeneti időszakban is ideiglenes kijelölő bizottság választását igényelvén, minden egyházmegye e bizottságot alakítsa meg.

Határozatilag kimondatván, hogy az egyházmegyei ideiglenes lelkész kijelölő bizottság 2 egyházi és 1 világi rendes és ugyanannyi pót tagokból lesz megalakítandó, — abba egyházi részről Soltész János és Gulyás Lajos rendes, Ferenczy Károly és Balogh István pótagoknak, —

világi részről Nagy Béla rendes; Lajos György póttagnak választattak meg.

14. A lelkészválasztási új törvények ügyében elsőben is az egyházak osztályozása és a lelkészek minősítésére nézve az egyházmegyék nyilatkozattételre vannak az egyházkerületi gyűlés által felhiva.

E felhívás alapján az egyházak osztályozása és lelkészek minősítése tervezetének elkészítésére az ideiglenes kijelölő bizottság utasíttatik, munkálatának beterjesztése tavaszi közgyűlésünkre kéretvén.

15. A törvények 224. §. értelmében minden évben október utolsó vasárnapján gyűlt perselypénz domesztikai segély forrást képezvén:

Felhívatnak a lelkészek és egyházhivek, hogy a kijelölt időben, mint a reformáció emlékűnnepén, az adakozásban és annak előrevaló kihirdetés általi sikeresebbé tételében buzgólkodni törekedjenek.

16. Az utasítás elrendeli, hogy a 231. §. értelmében minden egyházközségben a fizetés köteles egyháztagok részére egyházi adókönyvecskék készíttessenek.

Minthogy az adókönyvek hitelesség szempontjából bizonyos formát és egyöntetűséget igényelnek, azok alaki tervezetével a gyámintézeti választmány megbízatik.

17. A törvény 234. §-a szerint minden egyházmegyében egyházmegyei számvevőszék alakítása rendeltetik meg, melyhez teendő át minden egyházközség egyházi számadása.

Mivel egyházmegyénk kisdéd egyházainak számadását sok helyen bár jóakaratu és értelmes, de kevésbé képzett gondnokok vezetik, azok sem a számadások alaki szabátosságát megtartani nem tudják, sem egyes kiadási vagy bevételi tételeiket mindenkor okmányokkal igazolni nem képesek; és minthogy a központi vizsgálat alkalmával az illetők személyesen a szükséges felvilágosításokat meg nem adhatják: egyházmegyei gyűlésünk az egyházmegyei tanács tagjait számoltató székké alakítani határozza oly módon, hogy az egyes tanácsbírák magok között az egyházakat felosztva, azokban számadás vizsgálatra személyesen jelenjenek meg; a vizsgálat eredményét s észrevételeiket jegyzésbe veszik, azt az esperesi hivatalhoz beterjesztik, s egyházmegyei gyűlés alkalmával eredményét együttesen tárgyalják. Ennek megvalósítása végett ezután az egyházi gondnokok számadásaikat minden év január 31-kéig bezárják, az egyházmegyei tanácsbírák pedig jelentéseiket minden évben mártius végéig fogják beterjeszteni.

18. Az egyházkerületi utasítás alapján esperes ur lemond hiva-

taláról, azonban az új választás végrehajtásáig a hivatalos teendők ideiglenes vezetését kötelességének ismerendi; visszateszi a gyülekezetek kezébe a iránta nyilvánult bizalmat azon nyugodt öntudattal, hogy ha hivatalának vitelében az erő és tehetség gyenge volt is nála, de a jóakarát sohasem hiányzott; köszöni a tisztikar buzgó közreműködését, különösen egyházmegyei gondnok ur ő méltóságának, mint elnöktársának tapasztalt szíves jóindulatu támogatását, óhaját fejezván ki arra nézve, hogy tartsa meg őt Isten boldogságban sokáig hazánk s különösen egyházunk javára.

Majd egyházmegyei gondnok ur emel szót, s bár nem látja szükségét a forma szerinti lemondásnak — mert elrendeli azt a törvény — de jól esik megemlékeznie az egyházmegyének őtet megtisztelő bizalmáról, elismerését fejezván ki elnöktársának munkásságáról s emberi erőt felülhaladó tevékenységéről; köszönetet mond az egyházmegyének azért, hogy őt még ifjú korában bizalmába fogadta, s azóta kegyes volt a lelkiösszeköttetést vele folyton fentartani, és az utóbbi időben is iránta nyilvánuló ragaszkodással megtisztelni; most azon kérelmét terjeszti elő, hogy miután hosszú életpályáját megharcolta, és érzi, hogy azon erő birtokában a melyre szüksége lenne, többé nincs: mentse fel jövőre gyenge erejét, s bizza más érdemes ifjui vállakra az egyházmegyei gondnoki hivatal teendőit. Végül bucsut vesz az egyházmegyei gyűlés közönségétől, kérven, hogy tartsák meg becses emlékezetökben.

Tudva azt, hogy e lemondást a zsinati törvények életbe léptetése alkalmából egyházszervezetünk alkotmányos átalakulási kívánalma idézte elő, egyházmegyei gyűlésünk ezt elfogadja: de kedves kötelességének ismeri ugyanekkor az elnökség iránti feltétlen bizalmának kifejezést adni, s biztos reményt táplál arra nézve, hogy azok iránt, kik a bizalmat ily teljesen kiérdemelték, ismételten fog az nyilvánulni. E lemondásból kifolyólag elrendeltetik a választási szavazás azon utasítással, hogy az esperesre adandó szavazatok egyházmegyei gondnok ur ő méltóságához, — az egyházmegyei gondnokra adandó szavazatok pedig esperes urhoz f. évi február 1-ső napjáig beküldendők, s azok felbontására az elnökség közbejöttével Gulyás Lajos, Lajos György, Szél György és Böszörményi Zsigmond urakból álló küldöttség választatott. A szavazatok megoszlása esetén a további szükséges és törvényes intézkedések megtételére felhatalmaztatik az elnökség.

Az egyházkerületi tisztviselőkre való szavazás elrendelése esperes urra bízatik.

19. Olvastatott Császy Bálint és Bartha Mór uraknak a nagy-

paládi egyház lelkészi díjlevelének újra szerkesztése tárgyában beadott küldöttségi jelentése, melyszerint a czélbavett díjlevél megalakítása a nagypaládi egyháztagek merevsége folytán nem sikerült, nem akarván azok sem a régebbi szolgálmányokat teljesíteni, sem azok váltságát fizetni; sőt a tagosítás folytán kiadott lelkész hivatali állítólagos földszaporulatért sem akarják az adót fizetni, illetőleg annak terhét a lelkészre akarják hárítani. Küldöttség nézete az, hogy a régiebb díjlevélben kitüntetett szolgálmányok pénzzel megváltandók, — s a tagosítás előtti földbirtok nem lévén kisebb mint a jelenlegi, a lelkészi hivatal földjeiért az egyház az adót egészen fizesse.

Hogy a fizetéslevél kérdése a lelkészi hivatal érdekeinek hátrányával ne oldassék meg, más részről az előző régi fizetés alapján méltányosan intéztessék el: egyházmegyei hatóságunk a jegyzői hivatal útján megkeresendőnek tartja a szatmári kir. törvényszéket arra nézve, hogy a nagypaládi ref. egyházi, lelkészi, tanítói és községi birtokokra vonatkozó szabályozás előtti és szabályozás utáni telekkönyveket sziveskedjék megküldeni, — a mikor is a fenti küldöttség felkéretik és megbizatik, hogy a beszerzett telekkönyvek segélyével a fizetéslevél megállapítására a szolgálmányok kérdésének megoldásával törekedjék, és jelentését a jövő egyházmegyei gyűlésre terjessze be.

20. Felvétellett Kereskényi Pál nagypaládi volt gondnoknak az ottani presbyterium által megvizsgált számadásának kifogásolt és el nem fogadott tételeire vonatkozó védekezése.

Minthogy e védekezés alapján a tiszta számadási igazság fel nem deríthető, sőt saját beismerése szerint is számadó több ahoz tartozó kérdéseket egészen kihagyott: az egész számadási ügy az előző számban kinevezett küldöttségnek azon utasítással adatik ki, hogy azt a helyszínén haladéktalanul vizsgálják meg, s jelentésöket azonnal terjesszék be Ujfalussy Miklós egyházmegyei gondnok ur ö méltóságához, a ki aztán a további teendőkre, illetőleg a Kereskényi Pál elleni törvényes keresetnek a polgári törvényszék előtti megindítására felhatalmaztatik.

21. A nagypaládi küldöttségnek szóbeli jelentése alapján tudomására esett közgyűlésünknek, hogy ugyanott az egyháznak kinnlevő tőkepénzei rendetlen állapotban s kellő biztosíték nélkül vannak elhelyezve.

Ugyanazon küldöttség az egyház tőkepénzeinek rendezésével, a követeléseknek lehető biztosításával megbizatik, s erről való jelentéstételök a közelebbi gyűlésre bevárando lesz.

22. Esperes ur előadja, hogy a mikolai egyházból 57 egyháztage

aláírásával ottani tanító Zeke Vincze ellen egy vádirat és kérvény adatott be, melyben első sorban az egyházi előjáróság azzal vádol-tatik, hogy a mult évi kanonika vizitációt nem tudatta az egyház-közönséggel, a mikor jelen panaszát orvosoltathatta volna; aztán nevezett tanító az iskola elhanyagolásával, a gyermekek teljes tudat-lanságával, azoknak különböző illetéktelen dolgoztatásra felhasználásával, erkölcstelenséggel, részegeskedéssel, szegények elleni zsaro-lással, a főgondnok elleni goromba magaviselettel van vádolva, — s ezek alapján őt változásba tételni kéri. E vádirat esperes által a fegyelmi eljárás 267. §-a utasítása szerint a vádlottal közöltetvén, ez arra terjedelmes védekezést nyújtott be, melyben elmondja, hogy a három évi iskolai nevelés és tanítás pangásának első télen keresz-tül az iskolaterem fűtésének hiánya, két télen át pedig a járványos betegség miatti törvényes betiltás, — nyári időszakokon keresztül a gyermekeknek a szülék általi mezei és házi munkákra való alkal-mazása, s e miatt az iskoláztatástól visszatartása, ugy az egyházi, mint a polgári hatóságnak közönyös felügyeleti hanyagsága volt az oka; de már most az iskolaszéknek erélyes intézkedése folytán ör-vendetes haladással dicsekedhetik, melyről a jövő egyházlátogatáskor bizonyosságot fog tenni. Az erkölcsi életére vonatkozó vádakkal szem-ben csak megvetéssel nyilatkozhatik; és hivatkozik fedhetlen csa-ládi tanítói és polgári életére; a gyermekek dolgoztatását tagadja, s azt roszakaratu koholmánynak mondja; soha senkitől fizetést jogta-lanul nem követelt, sőt saját kárával is odahagyta; a hivatolt koldus-asszony temetésénél nem volt annak szegénységéről eleve tudósítva; a tandíj követelés ügyében az iskolaszék intézkedett, de főgondnok a végrehajtást jogtalanul felfüggesztette, sőt szolgabíró közbejöttével a lezárt tárgyat a foglalás alól is felmentette, mely eljárásáért vádlott — saját beismerése szerint is — a főgondnok ellen indu-latba jött, s oly sértő kifizetést használt, melyet ő maga is megbánt. Vádlóit fogadatlan prókátoroknak nevezi, eljárásukat személyes boszut lehelő önzésnek állítja; a vádlevél aláírására nézve azt mondja, hogy két egyén azt házról házra hordozva iratta alá, de már többen be-vallották, hogy nem tudják minek irtak alá; végül kéri, hogy az ügy a mikolai egyház presbyteriumának vélemény adás végett adassék ki.

E kérelem alapján a vád- és védírat közöltetett a nevezett pres-byteriummal, mely az ügyet 1882. deczember 30-án tárgyalta, a mi-kor bebizonyult, hogy: a vádirat a vádlott által kitüntetett módon iratott alá; a kanonika vizitáció ideje, sőt napja is tudatva volt a közönséggel; az iskola 1879—80—81—82. évi szomoru helyzeté-nek tanító által hivatolt indokai megerősítettnek; az illetéktelen dolgoztatás valónak találtatott, s attól tanító jövőre eltiltatott; az

erkölcstelenség és részegeskedés vádját be nem igazolhatónak mondja, s a bizonyítékokkal támogatott esetet elévültnek is állítja, — ama kiméletlen kifejezést tanító elleni túlvitt sérelemnek jelzi; önhatalmu fizetési megrovás tanító által soha sem követtetett el; a koldus asszony temetéséért követelt díj a községi közeg hibás eljárásának következménye volt és visszafizettetett; Bede Istvánné gyermekének tandijára vonatkozólag az iskolaszék intézkedett; a főgondnok elleni sértést beismerve, azt bocsánat kérés által helyrehozta; a vádiratban használt illetlen és meggondolatlan kifejezések érdemileg megrovatnak, valamint a védítatban használt erős kifejezések is helytelenítetnek.

A hosszas időt igénybe vett s nagy mérvben elkeseredett színezetűvé vált ügy tárgyalása folyamán, s a becsatolt ügyiratok tartalmából arról győződött meg egyházmegyei tanácsunk, hogy a vádlevélben foglalt panaszok részint nincsenek kellőleg bebizonyítva, részint elesnek: ennél fogva Zeke Vincze tanító változásba helyezését nem találja eléggé indokoltnak; de másfelől úgy az egyházi hivek nagy részéről a vádlott ellen nyilatkozó ellenszenv alapján, mint a védítatból is kétségtelenül felismerhető kihívó magatartás és illetlen magaviseletért nevezett tanítót megfeddendőnek itéli, és egyszersmind figyelmezteti, hogy iskoláját a most igazolt haladás útján szorgalommal és kifogástalanul vezetve, magát szerényen és illedelmesen viselje, és egyháza közönségének osztatlan rokonszenvét egy év leforgása alatt teljesen megnyerni igyekezzék, ellenesetben akkor változásba helyezése be fog következni.

Ezen ítélet ellen vádlók fellebbezést jelentenek be.

23. Olvastatott Miskolczy Márton felsőbányai lakosnak ottani főgondnok Báthi Károly ellen beadott panasza, melyben előadja, hogy őt a legközelebbi presbyterium választás alkalmával, úgy a választók, mint választhatók névsorából azon okon, mert egyházi adóval tartozik — kihagyta, holott panaszlónak, mint egyházi ügyvédnek, a presbyterium megbízásából végzett ügyvédi munkájáért több évekről benyújtott költségjegyzéki követelése nem csak fedezi egyházi tartozását, hanem azt még felül is haladja. Ezért főgondnok eljárását mint a törvény önkényes megsértését úgy tekinti, s az ily visszaéléssel megejtett presbyteri választást megsemmisíteni, s újabb választás elrendelését kéri.

Minthogy panaszlónak saját beismerése szerint csak követelése volt az egyház ellen, de azzal le nem számolt, tehát tartozását nem tisztázta, és így a választási jogot biztosító törvény ama követelményének, melyszerint „tartoz-

zását a választást megelőzőleg egy hóval leróni tartozott“ — eleget nem tett: azért neve a választók névsorából törvényes alapon hagyatott ki.

24. Esperes ur jelenti, hogy Vámfaluban a díjlevelek szerint az ottani birtokos Lónyai család részéről eddig lelkes részére évenként 2 köből, tanító részére 1 köből buza fizettetett, most azonban a birtok gróf Vay Ádámnak adatott át, kinek tisztje felsőbb utasítás folytán megtagadta a fizetést. Ez ügyben esperes ur levélileg megke-reste az új birtokos urat, de még választ sem kapott. Ennélfogva kérdésbe teszi, hogy a díjlevelek ama két tételeért felelős-e az egyház?

Minthogy a kérdés alatti fizetményeket eddig a Lónyai család nem saját aláírásának kötelezettségéből, hanem csak jóakaratból teljesítette, és annak tétele a díjlevelekbe csupán a gyakorlat alapján vitetett be az egyház előljárósága által; és mivel a birtok más tulajdonos kezébe is ment át: ha az új tulajdonos nem hajlandó a hivatolt kedvezményt önként megadni, kötelezni sem őt, sem a díjlevelet kiállító egyházat nem lehet annak kártalanítására.

25. A szentmártoni egyház előljárósága, az egyházmegyének 1882. április 12-én tartott közgyűlése 50. sz. a. határozatában foglalt azon utasítást, melyszerint „templomi tőkepénzöket s minden hátralékos tartozásaikat az év folyamán szedjék be, s a templomépítési előleges készületeket haladéktalanul kezdjék meg“ — kedvezőtlen időjárás és járhatatlan utak miatt végre nem hajthatván, az egész rendelet végrehajtására időhaladékot kér.

Miután a kérelmező előljáróság semmi jelét nem mutatta fel az egyházmegyei határozat végrehajtására való törekvésének: ismételt és felelősség terhe alatt komolyan utasítatik a fentebb hivatolt egyházmegyei határozatnak a kedvezőbb idő beálltával foganatosítandó végrehajtására.

26. Jelen jegyzőkönyv hitelesítésével

Balogh István és Bodnár János lelkes urak megbizatnak.

Soltész János, m. k.

egyhm. főjegyző.

Jelen jegyzőkönyv a mai alantírt napon általunk hitelesített.

Kelt Ombodon, január 12-én 1883.

Balog István, m. k.

Bodnár János, m. k.

TÁRGYMUTATÓ.

1. Márton Bálint és Czelder Márton tanácsbírák betegség miatt jelen nem lehetnek.
2. A hivatalos jelentéstételt elmulasztó lelkészek ezután 5 ftra büntettetnek.
3. Az „utasítás” alkalmazása egyes egyházuknak kötelességévé tétetik.
4. A tanítók presbyterekké lévén annál buzgóbb hivatali működésüket a közgyűlés elvárja.
5. Egyházmegyénk a tanácsbírák eddigi számát elégnek tartja.
6. A debreczeni egyház főgondnokának jogi helyzete a zsinat által törvényesítették.
7. Az egyházmegyei képviselők 3 évre választandók.
8. A lelkész- és tanítóképességi vizsgáknál egyházmegyénk képviselőjével esperes ur megbízatik.
9. Az agentialis költségekre egyhm. pénztárnok a szükségelt költségvetést megtéve a szerint vegye is be.
10. A hirdetés és esketés sürgősségi eseteit óhajtandó, hogy törvény írja körül.
11. Esperes ur a lemondott lelkészeket nyilatkozatra hívja fel megtartják-e lelkészi jellegüket.
12. Tanácskozási szabályok készítésével küldöttség bizatik meg.
13. Az egyházmegyei ideiglenes lelkész kijelölő bizottság megválasztatik.
14. Az egyházak osztályozása, lelkészek minősítésére nézve tervezet készitendő a kijelölő bizottság által.
15. Október utolsó vasárnapján a domesztika segélyezése a hivek figyelmébe ajánlandó.
16. Egyházi adókönyvek készítése választmányra bizatik.
17. Az egyházmegyei számoltató széket a tanácsbírák képezik.
18. Esperes és egyházmegyei gondnok lemondanak, a választás elrendeltetik.
19. A nagypaládi lelkészi díjlevél tárgyában a régibb küldöttség ismét megbízást kap.
20. Kereskenyi Pál volt n.paládi gondnok számadása küldöttségnek kiadatott.
21. A nagypaládi egyház tőkepénzeinek rendezése küldöttségre bizatik.
22. Zeke Vincze iskolai tanító változásba helyezése a be nem igazolt vádak alapján indokolatlannak kimondatott.
23. Miskolczy Márton felsőbányai lakos az egyházi tisztujításkor a választók és választhatók közül törvényes alapon hagyatott ki.
24. Vámfaluban sem az új birtokos, sem az egyház nem kötelezhető a díjlevélben foglalt 2 és 1 köből buzának lelkész és tanító részére leendő kifizetésére.
25. A szentmártoni egyház ujabban is felelősség alatt utasítatik a templom-építés előmunkálatainak megkezdésére.
26. A jegyzőkönyv hitelesítése küldöttségre bizatott.

A NAGYBÁNYAI REFORM. EGYHÁZMEGYE

1882. augusztus 14-én

SZINÉRVÁRALJÁN TARTOTT KÖZGYÜLÉSÉNEK

J E G Y Z Ö K Ö N Y V E.

*Bencsik István esperes és Ujfalussy Miklós egyházmegyei gondnok
elnöklete alatt*

Jelenvoltak: egyházi részről Ferenczy Károly, Soltész János, Balogh István, Gulyás Lajos, Cedler Márton, — világi részről Lajos György és Szeőke Barna tanácsbírák; továbbá Széles Endre, Gergely Károly, Pásztor István, Bartók Károly, Papolczy Károly, Szikszay János, Barkász Albert, Molnár Lajos, Kálmán Sándor, Lugosi Dániel, Tóth Dániel, Szabó Lőrincz, Nagy Károly, Hajdu Albert, Balajthy Károly, Cserepes Gerzon, Sátor Dávid lelkészek; Szabó Albert, Ladányi Lajos, Török Beniamin, Kádár János tanítók, és öt egyháznak képviselői.

Esperes ur a kegyelem Atyjához emelt buzgó ima után érintve az egyházainkban fenforgó s elintézést váró nevezetesebb ügyeket, felhiva a tárgyilagos buzgó tanácskozásra az egybegyűlt hiveket, s üdvözölve egyházmegyei gondnok ö méltóságát, ki a családi szomorúság érzelmét is visszatartva, szíves volt gyűlésünkön megjelenni: a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

72. Esperes ur jelenti, hogy az egyházmegyei még eddig betöltetlen két világi tanácsbírói székre Lajos György és Szeőke Barna urak — a mint már körlevélben köztudomásra is juttatta — általános szavazattöbbséggel megválasztottak, de mindeddig gyűlés nem tartatván fel nem eskettethettek, — ugyanazért felhivja nevezett tanácsbíró urakat a hivatalos eskü letételére.

A teljes készséggel letett hivatalos eskü után az újonnan megválasztott tanácsbíró urak határozott ígéretet tén arra, hogy legfőbb törekvésük leendő az irántok nyilvánult bizalmat megérdemelni, egyházunk szent érdekeit minden erejükkel előmozdítani, -- székeiket a közgyűlés éljenzései között elfoglalták s hivatalukban esperes ur által szívélyesen üdvözöltettek.

73. Az esperesi hivatalhoz még f. évi július 15-kéig beküldeni tartozott egyházkerületi egyházi képviselőségre adott szavazatok felbontása jelen gyűlésre halasztatván, foganatosított, s a begyűlt 41 szavazat közül Soltész János 26. Celder Márton 15 szavazatot nyert.

Az eredmény szerint Soltész János egyházmegyei főjegyző és tanácsbíró egyházkerületi megválasztott képviselőnek nyilvánították és választása megerősítették.

74. Az előbbi számban jelzett képviselőségre a köszeg-remetei egyházból szavazat nem küldetvén.

A mulasztást elkövető lelkész szabályaink szerint a lelkészi gyámintézet pénztára javára fizetendő 2 forint bírságban marasztaltatik el.

75. Egyházmegyei gondnok ö méltósága kiemelve Celder Márton eddigi képviselőnek egyházmegyei érdek körül tanúsított buzgalmát, azért elismerést óhajt kifejezni.

Közgyűlésünk ez óhajtást magáévá téve egyházmegyénk nevezett képviselőjének a múltban tanúsított buzgó fáradozásaiért méltó elismerését nyilvánítja és ezt jegyzőkönyvileg is kifejeztetni határozza.

76. Oltastatott a nagypaládi lelkészválasztásra kiküldött ellenőrző bizottság jelentése és jegyzőkönyve, melynek tartalma szerint a nagypaládi egyház közfelkiáltással Nt. Bencsik István esperes urat választotta meg lelkészeül.

E választás eredményét közgyűlésünk örömmel veszi tudomásul, s miután esperes ur e választás elfogadását jelenleg kinyilatkoztatta, szíves készséggel erősíti azt meg, kívánván úgy a választó híveknek, mint a megválasztott érdemes lelkésznek kölcsönös szeretetteljes egyetértést, sok éveken keresztül lelki testi erőt az egyház érdekében végzendő sikeres munkálkodásra.

77. Esperes ur jelenti, miszerint Józsefházán az első lelkészválasztás alkalmával Kató Béla nagypaládi helyettes lelkész választott meg, de az el nem fogadván, újabb választást rendelt, s a beterjesztett jegyzőkönyv szerint Cserepes Gerzon felsőbányai segédlelkész egyhangulag választatván meg, ahoz esperesi beleegyezését adta.

Miután a választási jegyzőkönyv szerint semmi aka-

dálya sem volt az esperesi beleegyezésnek, — azt közgyűlésünk is jóváhagyja és megerősíti.

78. A felsőbányai egyház a józsefházi lelkészé lett Cserepes Gerzon helyére Bartha Géza első lelkészképeségi vizsgát tett ifjút választotta meg segédlelkész-tanítónak.

Nevezett Bartha Géza bizonyítványainak bevárása mellett erősítették meg hivatalában.

79. Esperes ur elődja, hogy terhes hivatali elfoglaltatásai miatt egy rendelkezése alatti segédlelkészre igen nagy szüksége van, s kéri a közgyűlést, hogy Király Gyula Sárospatakon első képeségi vizsgát tett ifjút, mint ilyet erősítse meg.

Nevezett Király Gyula bizonyítványa rendben találattván, esperes ur kérelme oly feltétel alatt adatik meg, hogy öt jövő tavaszig maga mellé felveheti segédnek; ha azomban a jelenben nagypaládi helyettes lelkész Kató Bélának más állomása nem nyílnék, ennek lesz mindenkor előnye az alkalmazásra.

80. Az újvárosi egyház az eddig csak ideiglenesen alkalmazott Györi József segédlelkész-tanítót, hivatalában rendes választás útján állandósította.

Tudomásul vétetvén megerősítették.

81. Magasligeti tanító Molnár János f. évi május hó 16-én előbb feleségét ittas állapotában súlyosan bántalmazva, hazulról s egyházból eltávozott, és hosszabb ideig nem jelentkezővén, az egyház előjárósága Varga Pál nevezetű egyént hívott meg tanítónak. Esperes ur 14 napi határidőtt tüzött ki az eltávozott tanító beavására, de miután az a kijelölt határideig nem jelentkezett, megrendelte az előjáróságnak, hogy a tanító hátrahagyott családját elégítse ki, s az ujonnan behozott tanítót bizonyítványai beszerzésére utasítva, ideiglenesen a tanítói teendők végzésére felhatalmazta. Molnár János családjának kielégítése után azomban gondnok a községi bíróval egyetértve önhatalmulag kezdték annak butorait a tanítói lakból kirakni, — de utóbb meggondolva helytelen eljárásukat, a kirakást félben hagyták. Molnár János előkerülvén, az esetet esperes urnál bepanaszolta, s Gulyás Lajos és Lajos György tanácsbíró urak vizsgálatra kiküldettek, kik a fentebbi eljárásról tüzetesen meggyőződván, azon véleményt terjesztik elő, hogy a bár nem menthető Molnár János tanító nagyszámu családjára való könyörületből jövő 1883-ik évi ápril 24-ig állomásán hagyassék meg, akkor azomban nemcsak Magasligetről hanem az egyházmegyéből is távolíttassék el.

Ugy a vizsgálati ügyiratokból, mint az egyházközségnek több beterjesztett okmányaiból arról győződván meg egyházmegyei tanácsunk, hogy Molnár János tanító hely-

zete a magasligeti egyházban tarthatatlan, s miután egyházból minden alapos ok nélkül hosszú időre távozott el: hivatalának ezen huzamosan tartamu elhagyása csak önkéntes lemondásnak tekintetik, s miután a gondnok három havi fizetésének kiadását és az 1883. ápr. 24-ig való lakás adást az egyház részéről megajánlotta — a magasligeti tanítóság megüresedettnek nyívaníttatik és esperes ur annak betöltésével megbizatik.

Turi Antal gondnok és Kis József községi bíró önkényes eljárásukért — az enyhítő körülmények betudásával előbbi 5, utóbbi 3 frt bírságban — elmarasztaltatnak.

82. A szatmárhegyi egyházból újabban számos aláírással ellátott két panaszos kérelem terjesztetett az esperesi hivatalhoz, melyekben elő van adva, hogy a lelkész június 4-én gyűlést tartva a presbyteriumot minden ok nélkül újból alakította, majd a gondnokot is megváltoztatta. Ezen eljárást annyival inkább sérelmesnek találják, mert kellő köztudomásra hozatal nélkül csak a lelkész pártja vett részt a tisztujításban, s a presbyteriumba méltatlan és illetéktelen tagok is bevásztattak. Az ügy megvizsgálására Balogh István és Szeőke Barna tanácsbíró urak kiküldetvén, azon meggyőződést szereztek, hogy a Szatmárhegyen a szokott egyházi évi tisztujítás ez év elején nem tartatott meg, hanem az előjáróság a fenforgó viszály miatt ideiglenesen meghagyatott. Az egyházkerületnek az egyházmegegyei ítéletet feloldó végzése után azomban az eddigi presbyteriumnak és gondnoknak önkéntes lemondása után, az elhalasztott tisztujítás templomi szószékből történt előleges kihirdetés után hajtatott végre.

Küldöttség jelentéséből kitünvén az, hogy a tisztujítás behozatalának törvényes színezete van, a presbyteriumban méltatlan tagok nem választattak be, az ellenpártiak kifogásolása nem alapos, hanem ugylátszik inkább ellenséges indulattól és torskodási viszketetgtől vezéreltetnek: a tisztujítás mint bevégzett tény megerősttetik; panaszlók pedig komolyan megintetnek, hogy jövőre minden pártoskodásból származható alaptalan vádaskodásoktól tartózkodjanak, levetkezve ellenszenvet, gyűlöletet, a többséggel együtt egyetértésben munkálják egyházuk javát és felvirágzását.

Lelkésznek pedig lelkére köttetik, hogy elővéve a pastoralis prudenitiát, minden eljárásaiban szelid tapintatosságot tanusítson, s az ellenében táplált ellenszenvet észélyességgel és szeretetteljes intézkedéseivel oszlassa el.

83. Gál Lajos szatmárhegyi tanító azon kérelemmel járul gyűlésünkhöz, hogy a f. évi áprilisi gyűlés 47. sz. a. izgató eljárá-

sára, különösen durva goromba magaviseletére vonatkozó egyházmegyei tanácsi ítélet semmisíttessék meg s ez által a megrovás alól oldassék fel.

Nevezett tanító sajátságos kérelmével elutasíttatik, sőt újabban is komolyan figyelmébe ajánlja közgyűlésünk a szelid és pártatlan magaviseletet, nehogy a megsemmisíteni kérelmezett ítéleti fenyegetés megvalósíttassék.

84. Beterjesztetett Kereskényi Pál nagypaládi volt egyházgondnok számadására tett egyház presbyteriumi észrevételes jegyzőkönyv, mely nagyobb számadási összeg el nem fogadását jelzi.

Kereskényi Pál egyházmegyeileg felhivatik, hogy észrevételeit e jegyzőkönyv kézbesítési idejétől számított 30 nap alatt az esperesi hivatalhoz terjessze be, mert különben az ellene támasztott követelésekben engedetlenség alapján is el fog marasztaltatni.

85. A f. évi ápril hóban tartott egyházmegyei gyűlés 8. sz. határozatában kiküldött bizottság az egyházak anyagi helyzetének javítását célzó következő tervezetet terjeszti be:

Minthogy egyházaink legnagyobb részének hivei földmiveléssel foglalkoznak, legkönnyebben kivihetőnek, s legcélravezetőbb eszköznek találjuk első sorban egyházmegyeileg meghatározni azt, hogy minden egyház előjárósága felelősség terhe alatt köteleztessék ott hol még eddig nem létezik az egyházi magtár felállítására.

Az egyházi magtár alapításának pedig hármas célja lehet, u. m.

1. Az egyházi belhivatalnokok fizetésének fedezése.
2. Hogy legyen az egyházak szükséges építkezéseinek, vagy általában mindennemű évi kiadásainak külön biztos alapja, vagy
3. Részvények útján az egyes hiveknek oly jövedelmi forrása, melyből első sorban a belhivatalnokok fizetése vétetik ki, a felesleg jövedelmen pedig a részvényesek osztoznak.

Már néhány egyházban eddig is létezik mindhárom célú magtár. Azt, hogy önkéntes adakozás, kivetés, vagy részvény alapján alakíttassék-e az egyházi magtár, teljesen az egyes egyházak tetszésére kellene bízni, — valamint azt is, hogy az említett három cél közül melyiket tűzik ki feladatul. Hanem már arra egyenesen kötelezendő lenne minden egyház, hogy magtári jövedelmének 20%-ából minden évben az egyházmegyei közigazgatási és domesztikai költségeket fedezze. Mig ezen 20% a magtári jövedelmezés első éveiben talán nem fedezné a fentebbi és minden egyházra kiszabott költségeket, addig rendes pénztárából pótolná azokat; midőn pedig már a magtár megerősödve, jövedelmének 20%-ával nagyobb összeget adna, mint a mennyi a fent nevezett évi kiadásokra szükséges: a felesleg

évenként takarékpénztárba tétetnék és alaptökéjét képeznék az egyházi közigazgatás és domesztika folyó költségeinek.

Minthogy azomban tapasztalat szerint ha az egyházi magtár életnemü tartalma nagy mennyiségre növekednék, könnyen a kölcsönző hivek nagymérvű eladósodását vonná maga után, s vagy azokat szegényitené el, vagy a magtár elzüllesztését eredményezné: a magtári életmennyiség nevedésének a helyi körülményekhez képest bizonyos határt kellene szabni, s csak annyit hagyni benne, a megnyit a hivek vagy községi lakosok között azok tulterhelése nélkül kölcsön ki lehet osztani, — a felüleget pedig, illetőleg annak árát mindenkor takarékpénztárba kellene tenni. Így idővel minden egyháznak oly felnevedett alaptökéje lenne, hogy annak biztos jövedelme minden kiadásait fedezné.

Második sorban czélszerűnek látnók ha minden egyházban, földmivesek között szeptember hó első napjaiban, — iparosok, kereskedők között november végén tíz évig minden évben a hivek egyházi célra való önkéntes adakozásra házanként felszólíttatnának. Bármily csekély eredménye lenne is ezen segélygyűjtésnek, az mindenkor takarékpénztárba tétetnék, és a fentebbi alaptökéhez csatoltatnék. Végül:

Ugyanezen célra lenne fordítandó az egész éven át begyűlt templomi perselypénz.

Lehet, és van igen sok útja és módja az egyház szükségleteinek fedezésére megkivántató pénzösszegek beszerzésének, munka, szállítás és egyéb vállalat által látjuk és tudjuk, hogy több egyház segít magán. Mig az ily példák kétségtelenül az egyházi buzgóságnak, jóakaratsnak és áldozatkészségnek igen szép bizonyítékai: addig olyanoknak tekintjük azokat, melyekre kényszerítő határozatot nem javasolhatunk; hanem igen is a fentebb elsorolt három jövedelmi forrás megalakítására és az elmondott kezelési módszerre nézve. Természetesen évenként az egyházlátogató üldöttségnek kiváló figyelmet kellene aztán fordítani arra, hogy hol mennyiben tettek eleget ezen egyházmegyei határozatnak, mi az eredmény, vagy mi okok gátolták e határozat megvalósítását?

Nem lenne ugyan felesleges mindhárom irányu magtári alapszabályzatot egy küldöttség által dolgoztatni ki: de ez oly egyszerű és kevés fáradságot igénylő munka, hogy minden egyház előljárósága a maga jól ismert és megfontolt viszonyaihoz képest, főként a lelkészek és gondnokok buzgó közreműködésével megállapíthatja.

Ezen küldöttségi javaslat teljes egészében elfogadtatik, utasítatván az azt szövegező főjegyző, hogy könnyebb áttekinthetés szempontjából bővebben írja körül a módokat, s ily alakban közöltessék a fentebbi tervezet az egyes egyházakkal, köteleztetvén minden egyház előljáró-

sága, hogy felelősség terhe alatt törekedjék a magtár megalkutását még az év őszén keresztül vinni, s ez által a jelzett hathatós segély forrás alapját megvetni.

86. A f. évi tavaszi gyűlés 13. sz. a. jelzett egyházmegyei gyűlésttartási vélemények 41 egyházból beküldetvén, esperes ur jelenti, miszerint 23 egyház a vándor, — 18 pedig a központi gyűlés tartás mellett nyilatkozik.

A többségben levők véleménye és óhajta szerint az egyházmegyei gyűlés tartás az eddigi rendszerrel és beosztással ezutánra is fentartandónak határozatilag kimondatik.

87. Esperes ur jelenti, miszerint ez évi államsegély összeg hozzá mindedig le nem küldetett, egyszersmind javasolja, hogy a beterjesztett számos segélykérvények átvizsgálására, s annak idejében az államsegély kiosztásának eszközzésére egy állandó bizottság választassék.

E javaslat elfogadtatván, államsegély osztó bizottság tagjaiul Ferenczy Károly tanácsbíró elnökle alatt Gulyás Lajos, Balogh István, Gergely Károly, Lajos György, Szeőke Barna, Böszörményi Zsigmond és Sinka Lajos urak megválasztattak, s a kérvények az elnökséghez áttétetni rendeltetnek.

88. Néhai Árokháti István józsefházai lelkész özvegye egyházmegyénk f. évi tavaszi közgyűlésének 22. sz. a. határozatát, melyben a kegyeleti évi fizetés lefoglaltatott, sérelmesnek és törvénytelennek találván, az ellen felfolyamodik.

Nem tudja egyházmegyei gyűlésünk, hogy a fenyegető gorombasággal párosult tudatlanságon, vagy a felebbezési kérvényben nyilatkozó vakmerő ügyvédi tájékoztatlanságon csodálkozzék-e inkább? Tanulja meg az illető felfolyamodó, hogy míg egyházmegyei jogkörünk minden egyházi fenhatóságunk alá eső belhivatalnokok anyagi javadalmazása feletti rendelkezésre, az elleni ítélethozatalra, lefoglalásra, behajtásra kétségtelenül kiterjed: addig épen jelen ügynél még azon eset adta elő magát, hogy az egyházmegye nem is rendes vagy törvény által kimutatott fizetést, hanem egyházmegyei határozatból eredő kegyadományt foglalt le, illetőleg tartóztatott vissza, mely felett igen is egyházmegyénknek teljes rendelkezési joga van, de világi törvénynek és hatóságnak arra semminemű befolyása nem lehet.

Mind e mellett a fellebbezési kérvényben kifejezett óhajtáshoz képest az ügy a főtiszteletű egyházkerületi gyűléshez felterjesztetik.

89. Török Károly uszkai tanító az egyházmegye 1881. 74. sz. a. végzése ellen fellebez az egyházkerületre.

Bár e fellebezés idő után adatik be, még sem zárja el gyűlésünk az utat előre, hanem a hivatolt végzéssel együtt felterjesztetni határozza.

90. Felvétel a tanügyi bizottság f. évi június 15-én tartott gyűlésének jegyzőkönyve, melynek 2. sz. a. Böszörményi László bizottsági tag lemondása tudomásul vétetvén, helyette más tag választása tétetik javaslatba; továbbá a tanügyi bizottság tagjainak számát 15-re úgy óhajtja felemelni, hogy mindenik osztály 5 tagot számláljon, 5. sz. a. azon tervet adja, hogy az egyházmegye iskolái a tanügyi bizottság tagjainak lakásához képest úgy csoportosíttassanak 5 körre, hogy azok által nagyobb terheltség nélkül megvizsgálathassanak. Végül 6. sz. a. az egyházkerületi népiskolai tantervnek viszonyainkhoz mért egyszerűsítésére egy albizottságot nevezett ki.

A tanügyi bizottság tanácskozásainak fentebbi tárgyai tudomásul vétetnek, Böszörményi László lemondása elfogadtatik, a javaslat szerint Sepsy Dezső, Márton Bálint világiak, Szabó Lőrincz lelkész, Kádár János és Budaházi István tanítók a bizottságba bevélasztattak. Az albizottság által készített tanterv azon utasítással tétetik vissza, hogy a tanügyi bizottság minél előbb vizsgálja át és terjessze be az esperesi hivatalhoz az egyházmegyében leendő köröztetés végett, és minden tanító a tantervet, illetőleg a tantárgyak beosztását és órarendet két-két példányban másolja le, egyiket az egyház levéltárának, másikat iskolai használatra. Gergely Károly lelkész tag megbizatik, hogy minden tantárgyra a legalkalmasabb kézikönyveket jelölje meg, — s általában a tanügyi bizottság utasittatik, hogy koronként a tanügyi szükséges intézkedéseket belátása szerint tegye meg s azokról az egyházmegyei gyűléshez jelentést terjeszsen be.

91. A f. évi áprilisi közgyűlés 23. sz. a. határozatában az egyházak közigazgatási adózásának rendezésével megbizott küldöttség beterjeszti tervezetét, mely szerint az egyházmegyei közpénztárnak következő bevételei lennének: egyházaktól traktusi szükség és katedrale czimen eddig fizetett összeg lenne 276 frt. Consensusért évi átlag 24 frt. Ingremiatioért 30 frt. Traktusi tőke kamat 36 frt. Agentia maradvány 50 frt. Tűzbiztosítási díjosztalék 20 frt. Jegyzőkönyvekért 20 frt., összesen 456 frt. Kiadásai: esperesi tiszteletdíj 200 frt, — főjegyzői 20 frt, képviselő utiköltsége 40 frt; könyvtárnoké 10 frt, pénztárnok 20 frt, — 5 tanácsbíró 50 frt, — jegyzőkönyv nyomtatás 30 frt, egyházmegyei ügyvéd utiköltsége 12 frt, —

egyházlátogató társdíj 30 frt, összesen 412 frt; évi pénztári maradvány elő nem látható kiadásokra lenne 44 frt.

Ugy a bevételi mint a kiadási tervezet elfogadtatván, megerősítetik, csupán az egyházak osztályozásánál azon méltányosabb rendezés állapíttatik meg, mely már a gyámintézeti részvények kivetésénél is alapul szolgál, — s az ekként osztályozott egyházakra vettessék ki a 276 frt úgy, hogy már a jövő egyházlátogatáskor e tervezet léptetessék életbe a közigazgatási adózásnál.

92. Lajos György tanácsbíró ur jelenti, hogy a f. évi tavaszi közgyűlés 25. sz. a. határozatában reá bizott ügyben eljár, s az alapító levél másolatát következő szöveggel terjeszti be: Alapító levél, melynek értelmében alantírott a nagybányai helv. hitv. egyházmegye Kis Paládon f. évi ápril hó 12-én és folytatva tartott közgyűlésén az egyházmegyei közigazgatási czélokra 150 forint alapítványt a következő feltételek alatt tettem, 1-ör a százötven forint tőke takarékpénztárba helyezettvén, ezen alaptőke összeg mindaddig érintetlenül hagyassék, míg az kamatai, és a kamatoknak kamatozása által egyezer forintra emelkedik. 2-or A most már 1000 frt tőke kamata felerésze forditassék az egyházmegye közigazgatási költségeinek fedezésére, a másik fele ismét tőke nevelésére, míg az ismét 1000 frt tőkét képez. 3-or Az ekként kétezer forint tőkére nevedett alapítvány kamata ez időtől fogva egészben egyedül és kizárólag folytonosan a mondott célra fordittassék. Kelt Kispaládon, 1882. évi ápril hó 14-én Ujfalussy Miklós s. k. — Egyszersmind tudatja, hogy az eredeti példány az egyházmegyei levéltárba letétetett.

Nevezett tanácsbíró ur eljárása elismeréssel és helyesléssel tudomásul vétetik.

93. A józsefházai egyház előljárósága bejelenti, hogy a már avultsága miatt lakhatatlan lelkészi ház helyett újat akar építtetni és arra engedélyt kér.

Utasíttatik az egyház előljárósága, hogy kérje fel Szeőke Barna tanácsbíró urat egy czélszerű lak, és egy-szerű épületterv készítésére, s azt minél előbb terjessze be jóváhagyás végett az esperesi hivatalhoz.

94. Várady Menyhért garbolczi lakos panaszolja, hogy egyházi gondnok Viski Beniamin a néhai Várady Gáborné által urasztalára hagyományozott összeget be nem véve, sőt nem is sürgetve, az esperesi látogatás alkalmával tett rendeletet mellőzve, a nyáron tartott bál jövedelméből készíttetett urasztalát, holott az egyháznak minden épületei tatározi valók: kéri egyházmegyei gyűlést, hogy engedje meg neki, mint nevezett nő fiának, a hagyatéki összegből egy urasz-

talának készíttetését, vagy pedig a hagyományozott pénznek más egyházi célra való fordítását.

Minthogy egyházmegyei gyűlésünk néhai Várady Gáborné kegyeletes hagyományát az örökhagyó által kitűzött célra kívánja fordítani, Várady Menyhértnek, mint örökösnek megengedi, hogy abból egy diszes urasztalát készíttessen, és azt a templomba betétesse. Viski Beniamin gondnoknak pedig minthogy az esperesi utasítástól eltért, ezenel megrendeli, hogy az általa készíttetett asztalt a templomból vesse ki, használja saját céljára, — a reá költött pénzt pedig tegye vissza az egyház pénztárába.

95. Egyházmegyénk f. évi tavaszi gyűlése 16. sz. a. végzésében Nagy Béla tanácsbíró és Szikszay János lelkész urak kiküldettek Rozsályba a végett, hogy az egyház által eladni szándékolt csekély földbirtokot vizsgálják meg, — miről jelen gyűlésünkre azon véleményt terjesztik be, hogy az eladásra szánt föld talaji és fekvési viszonyánál fogva az egyháznak igen kevés hasznót ad, annál fogva annak eladását ajánlják, s árát hasznosabb befektetésre fordítandónak javasolják.

Küldöttség indokolt véleménye elfogadtatván megerősítettik, s a főtiszteletű egyházkerületi jóváhagyás végett felterjesztendőnek határozatott.

96. A f. évi áprilisi közgyűlés 57. sz. a. megbízott küldöttség jelenti, miszerint Dobrács-Apátiban az 1858-ban kiállított díjlevél a hivek elpusztulása miatt már régen nincs érvényben, — jelenleg a lelkész-tanító fizetése sokkal csekélyebb, de az újabb kivetés által küldöttség igyekezett a jelenleginél valamivel többet biztosítani a külömben is botrányosan csekélyen díjazott egy belhivatalnoknak.

Minhogy a küldöttség jelentéséből kitűnik, miszerint Dobrács-Apátiban törvényes díjlevél nincs, annak rendszeres elkészítésével és beterjesztésével Tóth Dániel nagykolcsi lelkész ur megbizatik.

97. A szamos-kőrödi egyház mivel a régi lelkészi és tanítói fizetéseket egész érvényben egyesítve a lelkész-tanító részére nem képes fizetni, — anyagi erejéhez mért kisebb értékű díjlevelet állított ki. Az egyházban azonban némelyek ezt sem fogadták el, hanem külön javaslatot készítettek az egyházi adózási rendszerre.

Minthogy a helyi viszonyok megvizsgálása mulhatatlannul szükséges, annak végrehajtására és véleményes jelentéstételre Gergely Károly krassói lelkész, és idősb Böszörményi Sándor pettyéni birtokos urak egyházmegyei gyűlésünk által kiküldetnek és megbizatnak.

98. A tisztaberki egyházban helyi szabály szerint idegen ott

tartózkodásu, vagy más hitfelekezetű halottak felett csak 1 frt díj lefizetése mellett lehet harangozni. E szabály ellen vétett Bodó Gáspár és Jencsik János, a kik lelkész tilalma ellenére az 1 frt lefizetése nélkül erőszakkal harangoztak Bak Pál kishodosi illetőségű, de Tisztaberken sógoránál elhalt egyén felett, — ezért nevezett erőszakoskodókat az egyház tanácsa 10 és 5 frt birságban marasztalta el, — majd megbánásukat látva, a büntetést Bodó Gáspárnál 2 frtra Jencsik Jánosnál 1 frtra szállította le, de mindeddig azt nem fizették le.

Az egyháztanács ítélete helybenhagyatik, és annak végrehajtása az egyházi gondnoknak szoros kötelességévé tétetik.

90. Baló András misztótfalusi tanító panasolja, hogy fizetését nagyon kis részletekben és későn kapja, mely eljárás miatt sok szükséggel küzd, — sőt az egyházközség azon véleményben lévén, hogy a tanítónak fizetni kötelezett 100 frt készpénzből csak 60-t tartozik fizetni, a többi az évi államsegély fedezi, — csakis 60 frtot szab ki az egyes hivekre.

Gulyás Lajos és Lajos György tanácsbíró urak megbizatnak, hogy az államsegély természetéről felvilágosítva a misztótfalusi hiveket, figyelmeztessék, sőt komolyan utasítsák őket kötelezettségek pontos teljesítésére, és általában kössék lelkőkre, szívökre az egyházuk jövőjét egyedül biztosító áldozatkész buzgalmat.

100. A lázári egyház lelkésze jelenti az esperesi hivatalnak, hogy megürült tanítói állomásukra pályázat útján Tóth István okleveles paksi segédtanítót nyerték meg, s nevezettnek bizonyítványát jelen gyűlésünkre beterjeszti.

Nevezett megválasztott tanító oklevele és szolgálati bizonyítványa rendben találtatván, állomásán megerősítetik.

101. A pálfalvai leányegyház előljárósága az egyházban felállított előkönyörgő tanítóság által az ombodi lelkésznek eddig fizetni tartozott mennyiség kötelezettsége alól leány egyházukat felmentetni és a felügyelő ombodi lelkész évi díját ezutánra meghatározni kéri.

A kérelemnek hely adatván, a pálfalvai leányegyházra felügyelő ombodi lelkész évi díja egyházmegyei gyakorlatunk szerint 60 frtban állapittatik meg.

102. Az ombodi egyház előljárósága a pálfalvai társegyház által eddig lelkésze és tanítója részére biztosított évi fizetésnek megszüntével, eredeti díjleveléből annak tételeit kihagyva, s pusztán az anyaegyház által fizetni tartozott tételekre szorítkozva: ujonnan kiállított lelkész és tanító díjleveleit 3—3 példányban megerősítés végett beterjeszti.

A betérjesztett díjlevelek — mivel az anyaegyház eddigi fizetményének mennyiségét hiánytalanul biztosítják, — jóváhagyatnak s a főt. egyházkerületre megerősítés végett felterjesztetnek.

103. Esperes ur jelenti, hogy Ferenczy Károly aranyos-megyesi lelkész és tanácsbíró mult téli betegeskedése folytán Jakucs Sándor segédlelkészi vizsgát tett s Aranyos Megyesen a gr. Degenfeld családnál működő házi nevelőt a lelkészi szolgálatok végzésére felhatalmaztatni kérte, s azt az egyházmegye utólagos jóváhagyása reményében meg is tette.

Nevezett egyházmegyei tanácsbíró ur hosszas betegeskedése köztudomásu lévén — esperes ur eljárása helybenhagyatik és Jakucs Sándor segédlelkész egyházmegyénk kebelébe felvétetik.

104. A krassó-vidéki lelkészi értekezlet azon kérelmét terjeszti elő, hogy miután a házasságoknál előforduló hirdetési díjak általában egész egyházmegyénkben nagyon különböző mennyiségben fizetnek, határozassék meg annak bizonyos minimum összege.

A házassulandók hirdetési díjának minimuma 50 kr.-ban állapittatik meg, azon megjegyzéssel, hogy a hol eddig nagyobb díj fizettetett, ott az ezután is érvényben hagyatik.

105. Tóth Dániel nagykolcsi lelkész jelenti, hogy községében a határ tagosítása végrehajtatott, s a közbirtokosság képviselője ngs. Szerdahelyi Ágoston nr a ref. lelkész részére 20, — tanítónak $2\frac{1}{2}$ köblös föld kiszakítását engedélyezte, — hasonlóképen Balogh István lelkész birtokos ur sajátjából lelkésznek 2, — tanítónak 1, — egyháznak 1 vékást, tehát összesen egy köblöst adományozott.

A bejelentett nemes lelkü adományozásért midőn egyházmegyei gyűlésünk elismerését és hálás köszönetét nyilvánítja, egyszersmind azt jegyzőkönyvileg is kifejeztetni és megörökíttetni határozza.

106. Kis-kolcsi lelkész Balogh István tanácsbíró ur azon szóbeli panaszt terjeszti elő, hogy ő mint lelkész községében ezelőtt községi pótdó fizetésével rovatott meg, — és bár helyben semmi tulajdon birtoka nincs, járó jószága után közmunka váltság fizetése alá vonatott.

Mivel a lelkészek és tanítók a községi pótdó fizetése alól a községi törvények szerint is fel vannak mentve, és mint-hogy a lelkészek közreműködése ugy a közigazgatásnál mint a törvénykezésnél a polgári hatóság által nagyon gyakran és pedig díjtalanul igénybe vétetik: teljes tisztelettel kéri fel közgyűlésünk Szatmármegye tekintetes közigazgatási bizottságát, hogy egyházunk belhivatalnokait a fentebb jel-

zett terhek viselése alól mentse fel, és illető közegeit, a felmentés eszközzésére utasítani sziveskedjék.

107. Jelen jegyzőkönyv az idő rövidsége miatt a gyűlésen nem hitelesíttethetvén :

A hitelesítés végrehajtásával Balogh István, Gergely Károly és Tóth Dániel lelkész urak megbizatnak.

Jegyzette :

Soltész János mk.
egyh. főjegyző.

E jegyzőkönyv számai felolvastatván, általunk mai alantirt napon hitelesítettnek. — Kelt Kis-Koleson aug. 20. 1882. Balogh István e. m. tanácsbíró. Gergely Károly, Tóth Dániel.

TÁRGYMUTATÓ.

72. Lajos György és Szeőke Barna megválasztott világi tanácsbírák felekkettetuck.
73. Egyházmegyei képviselővé Soltész János választatott.
74. A kőszegremetei lelkész szavazat nem küldéseért 2 frt fizetésében elmarasztaltatik.
75. Czelder Márton eddigi egyházmegyei képviselőnek közgyűlés elismerést szavaz.
76. Nagy-paládi lelkészszé Bencsik István esperes ur választatott, s készséggel megerősítettet.
77. Józsefházi lelkészszé Cserepes Gerzon f.-bányai segédlelkész választatván, megerősítettik.
78. Felsőbányai segédlelkészszé Bartha Géza választatott.
79. Király Gyula esperes ur mellé rendelkezés alatti segédlelkészképen bekebeleztetik.
80. Győri József újvárosi segédlelkész állandósítása helybenhagyatott.
81. Molnár János magosligeti tanító állomása megüresedettnek nyilvánítatik.
82. A szatmárhegyi egyház tisztujításának megvizsgálása küldöttségre bizatván, az szabatosnak találtatott.
83. Gál Lajos ítélet alóli felmentést kérő tolyamodása visszautasítottik.
84. Kereskényi Pál nagypaládi volt gondnok a számadása elleni észrevételekre 30 nap alatt védekezését tegye meg.
85. Az egyházak anyagi helyzetének javítására magtárak állítandók.
86. Az egyházmegyei tavaszi közgyűlések az eddigi módon és rendszerrel tartatnak.
87. Az államsegély osztása küldöttségre bizatik.
88. Árokháti Istvánné kérvénye megrovással felebbeztetik.
89. Török Károly uszkai tanító felebbez az egyházmegye 1881. évi 74. sz. a. végzése ellen.

90. A tanügyi bizottság kiegészítettik.
 91. Az egyházmegyei tisztviselők fizetése megállapíttatik.
 92. Lajos György az Ujfalussy Miklós ömértósága egyházmegyei célra tett alapítványának okmányát beadja.
 93. A józsefházi egyház lelkészlak építésére engedélyt kér.
 94. Garbolczon Váradi Gáborné hagyománya a kitűzött célra fordítandó.
 95. A rozsályi egyház eladni szándékolt földbirtoka megvizsgáltatván, az eladás jóváhagyatik.
 96. A dobrács-apátii lelkészi díjlevél újbóli szerkesztése küldöttségnek kiadatott.
 97. A kóródi lelkészi díjlevél rendezése küldöttségre bizatik.
 98. A tisztaberki egyház presbyteriumának a rendetlen harangozók ellen hozott ítélete helybenhagyatott.
 99. A misziótfalusi egyház hivei kötelezettségöknek a tanító irányában pontos teljesítésére utasítatnak.
 100. Tóth István okleveles tanító Lázáriban megerősíttetik.
 101. A pálfalvai leányegyház felügyelő lelkészének évi díja 60 frtban állapíttatik meg,
 102. Az ombodi egyház lelkészi és tanítói díjleveleit 3—3 példányban megerősítés végett beterjeszti.
 103. Jakucs Sándor aranyos-megyesi segédlelkésznek felvétetik.
 104. A hirdetési díj 50 kr.-ban állapíttatik meg, a hol több volt, ott érvényben marad ezután is.
 105. A nagy-kolcsi egyházban tagosítás lévén, Szerdahelyi Ágoston ur a birtokosság részéről szép adományt tesz.
 106. A megyei közigazgatási bizottság a lelkészeknek közmunka alóli felmenésére kéretik.
 107. A jegyzőkönyv hitelesítése küldöttségre bizatik.
-

